

Lausunto

25.05.2022

Asia: VN/20177/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi ja väliaikaiseksi laiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt tietosuojavaltuutetun lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta ja siihen liittyviksi laeiksi ja väliaikaiseksi laiksi.

Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki unionin brexit-mukautusvarauksen kansallisesta toimeenpanosta (jäljempänä ns. ”brexit-laki”) sekä tehtäväksi muutoksia muun muassa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021–2028 annettuun lakiin (758/2021, jäljempänä ns. ”tukilaki”). Tietosuojavaltuutetun toimisto on aiemmin, 14.8.2020 lausunut työ- ja elinkeinoministeriölle tukilakia koskeneesta hallituksen esityksestä HE 46/2021 vp.

Nyt lausuttavana olevan esityksen (s. 10.) mukaan sillä täsmennettäisiin ja täydennettäisiin Brexit-mukautusvarauksesta annetun EU-lainsäädännön kansallista soveltamista ja toimeenpanoa siltä osin kuin sääntely edellyttää täydentävää kansallista sääntelyä tai täsmentäminen on muutoin selkeyden vuoksi välttämätöntä.

Esitysluonnoksen luvussa 12 (s. 31–33.) on tarkasteltu ehdotettujen säädösten suhdetta henkilötietojen suojaan. Pidän hyvänä, että esityksessä on tunnistettu keskeinen henkilötietoja koskeva lainsäädäntökehikko. Esitysluonnoksessa on asianmukaisesti huomioitu, että yleisen tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n

perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta, eikä erityislainsäädäntöön ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöoikeudellisista syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Kuten esitysluonnoksessakin on todettu, lähtökohtana on, että henkilötietojen suojaa koskeva sääntely nojautuu mahdollisimman pitkälti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyyn ja että kansallista liikkumavaraa käytetään vain siltä osin kuin se on sallittua ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi (PeVL 14/2018 vp). Esityksessä (s. 33) todetaan, että ehdotetun lain mukaisten avustusasioiden yhteydessä tapahtuva henkilö-tietojen käsittely voidaan toteuttaa yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain nojalla, mistä syystä ehdotetussa laissa ei erikseen säädetä henkilötietojen käsittelystä.

Esityksen mukaisia uusia tallennettavia henkilötietoja olisivat EU-asetuksen edellyttämät tiedot varauksen varoista rahoitettavien avustusten saajien tosiasiallisista omistajista ja edunsaajista. Tukilain 28 §:n mukaiseen tietojärjestelmään tallennettavat tiedot koostuisivat tiedoista, jotka vastaavat patenti- ja rekisterihallituksen edunsaajaotteen tietoja: Y-tunnus, edunsaajan etu- ja sukunimi sekä syntymäaika. Henkilötunnusta ei olisi tarpeen tallentaa. Esityksen mukaan edellä mainittujen henkilötietojen tallentaminen olisi perusteltua, koska niitä tarvitaan EU-asetuksen ((EU) 2021/1755) 14 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitetulla tavalla ehkäisemään, toteamaan ja korjaamaan sääntelyjenvastaisuudet ja petokset sekä välttämään eturistiriidat, sellaisina kuin ne on määritelty Euroopan unionin lainsäädännössä. Käsittelyn tarkoitus vaikuttaisi sinänsä perustellulta, mutta yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaista käsittelyn oikeus-perustetta ei kuitenkaan ole nimenomaisesti mainittu esityksessä.

Esitysluonnoksessa on brexit-lain perustelutekstissä tietojärjestelmän osalta viittaus 5 §:ään, ja se tulisi selkeyden vuoksi vielä korjata. Säännös, jossa säädetään tukilain 28 §:ssä tarkoitetusta tietojärjestelmästä, on brexit-lakiehdotuksessa 6 §. ”Ehdotetun 1. lain 5 §:ssä säädettäisiin avustusten hallinnoinnissa käytettävästä tietojärjestelmästä. Järjestelmään tallennettaisiin varauksen varoista rahoitettavien avustusten hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, jatkotoimenpiteisiin ja valvontaan liittyviä tietoja sekä avustuksen hakijan ilmoittaman yhteyshenkilön nimi, yhteystiedot ja asema organisaatiossa.” (s. 31, oma korostus)

Jokela Nina
Tietosuojavaltuutetun toimisto - Tietosuojavaltuutettu Anu Talus,
Ylitarkastaja Nina Jokela